ІДЕАЛИ Й ОБРАЗИ РЕНЕСАНСУ

Що означає термін “Відродження”

Відродження або Ренесанс («перероджeння») – культурно-філософський рух кінця Середньовіччя – початку Нового часу, що ґрунтувався на ідеалах гуманізму та орієнтувався на спадщину античності.

Періодизація

Проторенесанс
(II пол. XIII – XIV ст.)

Раннє Відродження
(XIV – XV ст.)

Високе Відродження
(Кін. XV – I пол. XVI ст.)

Пізнє Відродження
(Сер. XVI – кін. XVI ст.)

Сам термін *"Відродження"* (фр. Renaissance, від лат. renascor – відроджуюся) введено в ужиток у XVI ст. живописцем та істориком мистецтва Джорджо Вазарі, який хотів підкреслити цією назвою особливий інтерес свого часу до античності, відновлення її традицій.

Джорджо Вазарі

Однією з характерних рис епохи Відродження є її гуманізм.

Людина відчуває таку самостійність, яку вона не мала ні в античності, ні в Середньовіччі.
Її сила, влада над усім існуючим і, над самою собою не потребує ніяких зовнішніх сил — ні природи (античність), ні Бога (середні віки).

Гуманізм (від лат. *«людяний»*) – напрям суспільної думки, яку спрямовано на захист гідності і свободи людини. Гуманісти вважали, що людина – найвища цінність на Землі; вона має право на свободу, щастя, усебічний розвиток здібностей.

Рафаель Санті. *Платон* та *Аристотель*

Колиска Ренесансу

Чому епоха Відродження починається саме в Італії?

ВІДПОВІДЬ:

На це були економічні причини. Рим і весь регіон сприяв розвитку ремесел, в наслідок чого налагоджувалися культурні та торговельні зв'язки, рівень життя людей значно піднявся і у них з'явився час думати про високе і навіть сили виробляти це високе.

Виявлялося це в вигляді архітектурних споруд, живопису, філософії і наукових відкриттів, люди просто могли дозволити собі не виживати, а виражати себе і вивчати світ.

Характерними ознаками культури Ренесансу були такі:

- **Світський**, нецерковний **характер культури** Відродження, що було наслідком звільнення суспільного життя загалом від католицького догматизму.
- **Відродження інтересу до античної культурної спадщини** давньоримського зразка, яка була дещо призабута в ранньому Середньовіччі.
- Переміщення **людини**, як основної цінності, у центр світу і в центр філософії, літератури, мистецтва та науки.
- **Земна** людина стає об'єктом уваги художника епохи Відродження.
- Художники стали бачити світ інакше: площинні, ніби безтілесні зображення середньовічного мистецтва поступилися місцем **тривимірному**, рельєфному, опуклому просторові.

Леонардо Да Вінчі. 1452-1519 рр.

Винахідник, вчений, письменник, музикант, художник. Людина яка стала символом епохи Відродження і випередила свій час.

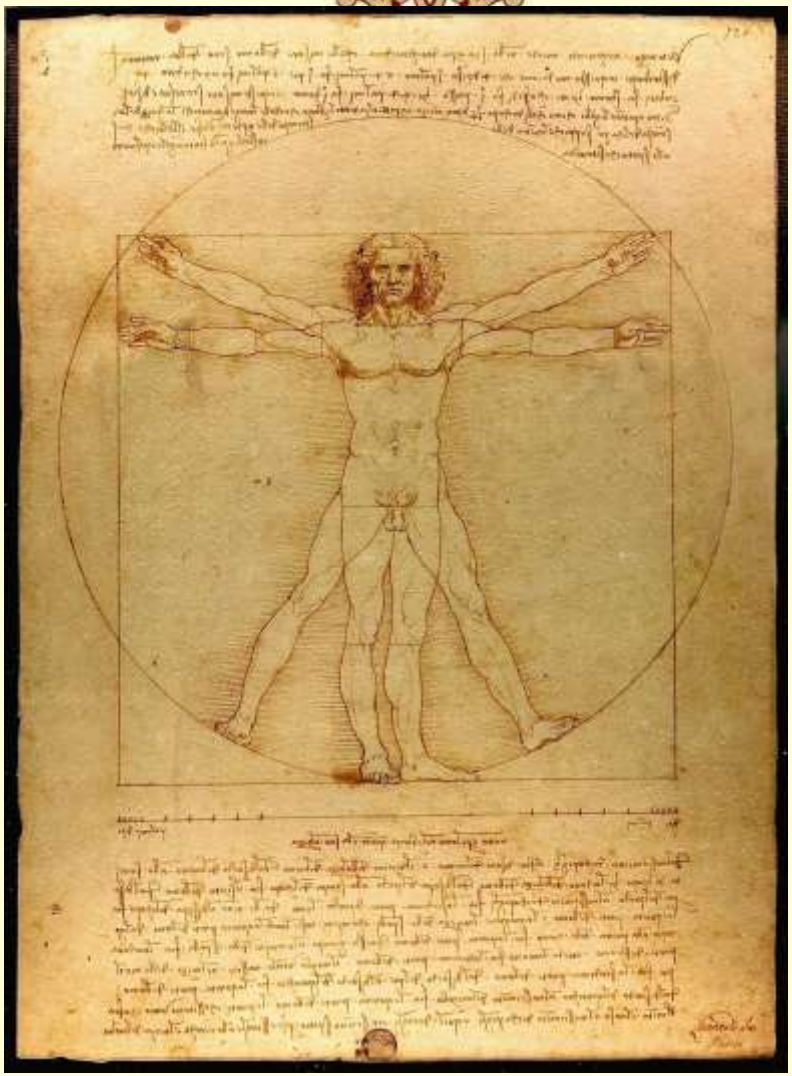

Вітрувіанська людина 1490-1492

“Вітрувіанська людина” **- це мікс науки і живопису.**
Леонардо хотів наочно зобразити пропорції людського тіла.
Зображення показує що тіло людини - це не випадковий набір параметрів, а вельми пропорційна річ.
Придумав це римський архітектор Вітрувій (звідси і назва).
Але Леонардо зміг геніально проілюструвати ці ідеї.
Наприклад:
- Розмах людських рук дорівнює зросту.
- Поза з розведеними в сторони руками і зведеними разом ногами вписується у квадрат.
- З іншого боку, поза з розведеними в сторони руками і ногами вписується в коло.
Це зображення демонстрація того як Леонардо вмів бачити зв'язок між різними областями знань: геометрією, живописом, анатомією.

Таємна вечеря. 1495-1498.

На фресці зображена остання вечеря Ісуса Христа перед його арештом. Ісус повідомляє своїм 12 учням що знає що серед них є зрадник. І це - Іуда. Картина зображує реакцію учнів на цю звістку. Картину не можна побачити на виставці або в музеї. Вона намальована на стіні жіночого монастиря в Мілані.

Що хорошого в цій роботі? **Як і у всіх роботах Да Вінчі - мистецтво. Його володіння перспективою і вміння зображати людей. Леонардо першим зобразив цю іконічну сцену не малюючи при цьому німбів над головами апостолів і Христа. Леонардо наблизив біблійну історію до життя.**

«Мона Ліза». 1503

Хто ж така ця Мона Ліза? **Теорій існує безліч: це дівчина Леонардо, це автопортрет самого Леонардо. Але у істориків найбільше здогадів на користь самої традиційної версії: це портрет пані Лізи Герардіні - дружини торговця на ім'я Франческо дель Джокондо. Тому картина так і називається: «Портрет пані Лізи дель Джокондо». Тому часто називають картину просто «Джокондою».**

Довгий час Мона Ліза була знаменита лише серед поціновувачів мистецтва і була однією з багатьох картин в Луврі. Але в 1911 році картину вкрали. Через 2 роки її знайшли. Протягом цих 2 років преса постійно публікувала матеріали по Джоконді: згадали і посмішку, і всі теорії про те ким же була насправді героїня картини. Так картина стала світовою сенсацією.

Після цього Мона Ліза стала частиною масової культури. А на це відгукнулися художники авангардисти і представники поп-арту які на прикладі Мони Лізи хотіли показати як мистецтво стає товаром масового споживання.

Леонардо намалювавши Мону Лізу підняв мистецтво портрета на новий рівень. Він використовував свою майстерність щоб зробити зображення людини по справжньому живим.

Мікеланджело Буонарроті
1475-1564 рр.

Один із найбільш унікальних майстрів в історії пластичних мистецтв.

«Якщо ви не бачили цієї статуї, - писав **Стендаль**, - *ви не маєте поняття про можливості скульптури».*

«Мойсей». 1515-1513 рр.

Час створення: 1513—1515
Музей: базиліка Сан П'єтро ін Вінколі
Зберігається: Рим, Італія

«Давид»

Час створення: 1501—1504

Зберігається: Флоренція, Італія

Висота: 417 см

«Страшний суд» - величезна фреска на вівтарній стіні Сікстинської капели. Розмір розпису 1370 х 1220 см.

Роки: 1537—1541

Рафаель Санті.1483-1520
Один з найяскравіших представників мистецтва епохи Високого Відродження.

«Афінська школа». Фреска пензля Рафаеля в станці делла Сеньятура Ватиканського палацу. 1511 р.

На картині практично всі філософи античності.
Платон (в центрі зліва) на картині постає у образі Леонардо Да Вінчі.
А ось Мікеланджело на картині у вигляді Геракліта.
Є тут і Аристотель (праворуч Платона), і Евклід. Є й Сам Рафаель.

Роздивіться фрагмент картини та знайдіть Рафаеля!

Але головний персонаж тут інший.
Зверніть увагу: простий хлопець - писар.
Ми не бачимо його обличчя так як він щось зосереджено записує на папері. Важлива деталь - його волосся які розвиваються на вітрі. А подивимося на волосся інших героїв картини: їх волосся взагалі не рухаються. Відсутність вітру - це відсутність руху того часу.
Всі ці люди перебувають у вічності. Вони назавжди залишили себе в історії культури. А ось цей хлопчина навпаки - схильний до духу того часу, тому що він той самий який запише всі слова цих великих людей, після чого всі ці крилаті фрази, всі ці розумні думки стануть безсмертними. А без нього немає і безсмертя.

В чому полягає ідея картини?

«Сікстинська Мадо́нна» 1514 р.

Великого італійського художника епохи Відродження називали поетом образу Мадонни. Мотив матері з немовлям залишався незмінним у багатьох творах Рафаеля, але «Сікстинська Мадонна» виробляє на глядача найбільш сильне враження - очі Мадонни дивляться довірливо і в той же час тривожно.

З величчю і простотою жінка несе людям найдорожче - свого сина. Мадонна легко і впевнено ступає по хмарах, які клубочаться під її босими ногами. Легкий вітерець відкидає край її простого плаща. Всім своїм виглядом Мадонна нагадує звичайну селянку. Вона навіть свого сина тримає так, як зазвичай тримають дітей селянські жінки. Саме так передав образ Діви Марії автор "Сікстинської Мадонни".

Янголята "Сікстинської Мадонни" зробили свою власну кар'єру. Їх зображення нещадно експлуатується, починаючи з 19 століття. Часом люди навіть і не здогадуються, що придумані вони Рафаелем для Сікстинської Мадонни. Ми їх бачимо і на подушках, і на тарілках, і на жіночих сумках.

Насправді таких янголят до Рафаеля ніхто не створював. Вони відверто нудьгують. Принаймні не поділяють того ж смутку, яку відчуває Мадонна. Таким є і життя. У ньому можуть бути приводи для смутку. Але потрібно знаходити і місце для пустощів.

До речі, куди ж поділося одне крило у лівого янголятка?